

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 6

Частина I

**Одеса
2020**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина I. – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – 202 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Абалмасова М. П. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Агапченко К. А. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Березорудський А. М. – студент факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Бойко В. С. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Бойчева О. П. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В. С. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Гарашенко О. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Капустян Г. В. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету,

Лабенко О. В. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету,

Любович А. А. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Манєва К. П. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Мівшук Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету,

Мотишена В. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Осадчук Я. В. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету,

Стародубцева Т. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Унтілов В. В. – студент факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету,

Чумаченко Н. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету.

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Бурлаєва В.С., Ольвінська Ю.О. Стан здоров'я населення як чинник людського розвитку.....	6
Унтілов В.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз грошового ринку України.....	12
Стародубцева Т.В., Милашко О.Г. Статистичний аналіз зовнішньоекономічної діяльності України.....	20
Бойчева О.П., Вітковська К.В. Аналіз доходів населення Одеської області за даними вибіркового обстеження.....	31
Любович А.А., Підгорний А.З. Стан та перспективи розвитку соціальної сфери в Україні.....	41
Манєва К.П., Погорєлова Т.В. Статистичне оцінювання доходів Зведеного бюджету України.....	49
Чумаченко Н.В., Вітковська К.В. Рівень життя населення в умовах сучасності.....	57
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Стан та розвиток альтернативних джерел енергії.....	66
Бойко В.С., Ольвінська Ю.О. Екологічний аспект людського розвитку.....	71
Мотишена В.В., Ольвінська Ю.О. Валовий внутрішній продукт як фактор людського розвитку.....	79
Білоус О.Ю., Ольвінська Ю.О. Аналіз забруднення світового океану.....	84
Лабенко О.В., Ольвінська Ю.О. Споживчий кошик як індикатор рівня життя.....	89
Чайковська О.О., Ольвінська Ю.О. Біологічне різноманіття сьогодення та його загрози.....	94
Білоус О.Ю., Тарасова К.І. Аналіз розвитку тютюнової промисловості України.....	99
Бойко В.С., Тарасова К.І. Економічні ризики в умовах глобалізації.....	106
Мотишена В.В., Тарасова К.І. Кібер-ризики як похідна розвитку технологій.....	116

Капустян Г.В., Ольвінська Ю.О. Проблеми та перспективи впровадження медичного страхування в Україні.....	124
Осадчук Я.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз забруднення планети пластиком.....	133
Агапченко К.А., Милашко О.Г. Статистичний аналіз макроекономічних показників Норвегії за даними системи національних рахунків.....	139
Березорудський А.М., Милашко О.Г. Аналіз стану економіки Чеської Республіки.....	144
Бойко В.С., Милашко О.Г. Дослідження динаміки основних макроекономічних показників Франції.....	152
Мившук Ю.І., Самотєнкова О.В. Статистична оцінка стану ринку праці в Україні.....	160
Бойко В.С., Вітковська К.В. Історія розвитку вибіркового методу.....	168
Гарашенко О.В., Вітковська К.В. Питання проведення вибірових обстежень у маркетингових дослідженнях.....	176
Абалмасова М.П., Вітковська К.В. Статистичний аналіз результатів вибіркового обстеження економічної діяльності населення.....	182
Агапченко К.А., Вітковська К.В. Методологічні аспекти проведення вибірових спостережень домогосподарств у сільській місцевості з питань їх сільськогосподарської діяльності..	190
Мотишена В.В., Вітковська К.В. Обстеження умов життя домогосподарств: переваги та недоліки.....	197

СПОЖИВЧИЙ КОШИК ЯК ІНДИКАТОР РІВНЯ ЖИТТЯ

Лабенко О. В.¹, Ольвінська Ю. О.²

¹ – студент, факультет економіки та управління підприємництвом,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Лабенко О. В., Ольвінська Ю. О. Споживчий кошик як індикатор рівня життя. У статті розглянуто споживчий кошик, як індикатор оцінки рівня життя населення, визначення критеріїв бідності, установлення розмірів мінімальної заробітної плати, розмірів соціальної допомоги як в Україні, так і в інших країнах світу. Проведена порівняльна характеристика споживчого кошика українця та громадян розвинених країн світу.

Ключові слова: споживчий кошик, рівень життя, прожитковий мінімум, соціальна допомога, соціальна статистика.

Labenko O. V., Olvinskaya J. O. Consumer basket as an indicator of living standards. The article discusses the consumer basket as an indicator of assessing the standard of living of the population, determining poverty criteria, setting the minimum wage, the size of social assistance both in Ukraine and in other countries of the world. A comparative characteristic of the consumer basket of Ukrainians and citizens of developed countries is carried out.

Keywords: consumer basket, standard of living, social assistance, living wage, social statistics.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Лабенко, О. В. Споживчий кошик як індикатор рівня життя [Текст] / О. В. Лабенко, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – С. 89 – 93.

Зростання цін, підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги, посилення податкового тиску на доходи населення та стійке ігнорування підвищення основних державних соціальних гарантій впродовж довго часу, не зважаючи, що забезпечення гідного рівня життя громадян своєї країни є найважливішим завданням будь-якої держави, призвело до катастрофічного падіння рівня життя більшості громадян України.

В розвинених країнах ця проблема вирішується через систему мінімальних соціальних стандартів, під якими слід розуміти встановлені законодавчими актами мінімальні рівні соціальних гарантій різним групам населення, своєчасним реагуванням при виявленні найменших відхилень

та перешкоджання їм шляхом виділення дотацій, проведенням опитувань з участю різних соціальних груп, що дають максимально реалістичну картину про справжній рівень життя населення.

Поняття споживчого кошика існує у багатьох країнах світу та, як то кажуть, скільки країн – стільки і особливостей його формування. Ціна і національні особливості його в кожній країні свої: споживчий кошик американця, наприклад, нараховує 350 продуктів і послуг, француза – 507, англійця – 350, німця – 475. Українцям же споживчий кошик нести стало трохи важче, адже нещодавно він був розширений від 260 до 297 найменувань продуктів.

Те, що прожитковий мінімум не відповідає дійсності, не відображає реальних потреб людини у товарах та послугах, визнають навіть в уряді. В Україні існує проблема відповідності набору та обсягу товарів, які потрібні людям для нормального існування, та відповідності заробітної плати та мінімального прожиткового мінімуму. Не всі знають, що до сьогодні при розрахунку прожиткового мінімуму українця використовується як методика, так і мінімальний набір продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг, затверджені урядом, ще у 2000 році, не зважаючи на те, що згідно із Законом України "Про прожитковий мінімум" набори продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних і демографічних груп населення мають переглядатися не рідше одного разу на п'ять років. Таким чином майже усі складові, що входять до споживчого кошика в Україні на сьогоднішній день, взагалі не можна вважати легітимними.

Українці – народ колоритний та вельми скромний, як показує наш кошик. Адже XXI вік передбачає в розумінні держави гідне життя українця без мобільного зв'язку та інтернету, без газет, журналів та такою кількістю книжок, що не вистачить навіть на маленьку дитину. Примітно, що замість вершкового масла в переліку наборів продуктів харчування для працездатного населення міститься позиція "маргарин" у кількості 2 кг на рік. Вражає й те, що в переліку передбачено не більше ніж 2 кг такого нашого, такого українського, відомого на весь світ сала. Щодо одягу, до прикладу, пропонується затвердити для чоловіків норму по 1 костюму, краватці, светру, брюках на рік. 3 білизни: 6 трусів, 2 майки, 1 плавки та 10 шкарпеток. Жінкам: 6 трусів, 2 бюстгалтера, 2 майки, 1 купальник, 2 синтетичних колготок та 1 брюки. Не менш цікаві дані і в частині засобів особистої гігієни: 2 зубні щітки, 1 одеколон, 1 гребінка, туалетний папір – 12 шт. І, як вже не дивно, все це на один рік. 3 предметів санітарії та ліків особливо вирізняються показники: 1 вата (100 гр), 2 бинти, 2 жарознижуючі засоби, 7 пластирів та 1 дитячий крем. Про міжміські чи міжнародні поїздки "забула" як комісія, так і самі українці тим паче, включивши до переліку лише приміські перевезення. Апогеєм наведеного є показник відвідування закладів культури, що на думку «експертів» складає 6 разів на рік. І проблема в тому, що на законодавчому рівні

визнається, що це є реальними потребами сучасної людини у наш час.

Якби комісія все ж врахувала необхідність міжнародних поїздок, українці би мали змогу на власні очі побачити як дбають про населення в цивілізованих країнах, проте, можливо, саме для цього експерти і вирішили оминати цей пункт. Скажімо, в Англії до споживчого кошика, між іншим, закладено шампанське, пиво, плеєр з музичними записами, підключення до інтернету, великий перелік товарів для дому, включаючи дверні ручки й витрати на садівника, а нещодавно включили телефони; у німців – цифровий фотоапарат, відеокамера, сканер і лазерний принтер, прилад для вимірювання кров'яного тиску. У свою чергу, споживчий кошик американця передбачає витрати на тютюнові та алкогольні вироби, на освіту, на мобільний і комп'ютерний зв'язок; французи заклали до свого споживчого кошика витрати на відвідування перукарні, купівлю лаків для волосся, гелів для душу та інших численних косметичних засобів, крім цього, передбачено кошти на няню для дитини, на апарати для виправлення зубів, на оренду автомобілів і проїзд у таксі і звичайно на їжу для котів та собак.

У таких країнах люди не бояться малювати для себе майбутнє, у якому вони більш заможні, ніж сьогодні, адже світ весь час ускладнюється і змінюється, а разом з ним – постійно змінюється і зміст споживчого кошика, відображаючи справжні вимоги часу. Лише українці не відчують цієї динаміки, живучи за стандартами минулого століття.

Як виявилось, споживчий кошик українця є гіршим, ніж пайок військовополоненого у 1941 році. Уряд пропонує українцям харчуватися удвічі гірше, ніж годували німецьких військовополонених у сталінських таборих у 1941 році: 106 грамів хліба, 5 грамів сала і 25 грамів ковбаси, півтора стакана молока та 250 грамів картоплі на день. І це не тюремні норми, а рекомендований державою «споживчий кошик» для українців. Але є гарні новини, влада вирішила, що населення може отримувати на 35 грам більше солодощів, ніж німці в дні війни. Та слід зазначити, що в пайці полонених були присутніми ще й борошно, томат- пюре, а в кращі часи і горох, квасоля, сухофрукти та кава. Мабуть, і одягали їх не гірше, ніж українців сьогодні, бо, наприклад, чоловічі зимові черевики за споживчим кошиком можна придбати раз на 12 років, а одного пальта має вистачити на 8 років. Проте діють у владі й оптимістичні сили: норма споживання яєць становить одне на день на підлітка, і 0,6 яйця на дорослого, тобто для забезпечення мінімуму споживання потрібно приблизно 16 млрд. яєць на рік, тоді як реальне виробництво не перевищує 12 млрд. Де вишукуватимуть резерви, залишається лише думати.

У жовтні 2010 року проводився соціальний експеримент з метою визначити, скільки людей зможуть прожити місяць на суму запропонованого державою прожиткового мінімуму, за результатами якого на 907 грн. (тодішній прожитковий мінімум) вдалося прожити лише

одному учаснику. До фіналу дійшла тільки одна людина (Євгенія Суярко – журналіст, м. Суми), яка протрималася довше за всіх – 28 днів. За її словами, вона дуже схудла, у неї почалися серйозні проблеми зі здоров'ям, у результаті учасниця застерегла своїх співвітчизників від спроб повторити цей експеримент. Мабуть, саме тому з того часу ніхто так і не зважився на такий екстремальний крок. Тож не дивно, що згідно з даними експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я, 46% населення колишніх радянських республік та інших східноєвропейських країн живуть за межею бідності, адже нинішні розрахунки прожиткового мінімуму та мінімальної зарплати проводяться за застарілою системою та нереальними цінами.

Станом на сьогодні споживчий кошик середньостатистичного українця, у прямому розумінні слова, порожній. У кожного громадянина він викликає різні емоції. Для одних – це істеричний сміх, для інших – сльози відчаю, адже Україна належить до однієї з найбідніших держав Європи не дарма, руками можновладців, соціальними стандартами, які діють у нашій країні сьогодні, ми наближаємося до рівня країн Африки. Розрахунок вартості споживчого кошика впливає на формування бюджету країни та збільшення прожиткового мінімуму. Споживчий кошик є важливим соціальним нормативом і може слугувати інструментом державного регулювання щодо створення умов для гідного і якісного добробуту населення. Раціональний підхід до формування споживчого кошика може бути використаний як цільовий орієнтир на майбутнє для підвищення рівня і якості життя населення, зменшення соціального розшарування суспільства, перебудови соціальної спрямованості державного бюджету, розмірів заробітної плати, пенсій та допомог.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15 липня 1999р. № 966-XIV / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/966-14>

2. Споживчий кошик українця. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2515033-spozivcij-kosik-ukrainca-bez-mobilnogo-zvazku-ta-internetu-take-moze-buti.html>

3. Потребительская корзина украинцев: дешевле не будет. Интернет- портал «Українська правда». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2018/03/1/634573/>

4. Варто знати: Секрети прожиткового мінімуму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://helsinki.org.ua/advices/var-to-znaty-sekrety-prozhytkovoho-minimumu/>

5. Споживчий кошик українців: як змінився і що нас чекає в майбутньому. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://expres.ua/news/2017/10/17/267260-spozhyvchyy-koshyk-ukrayinciv-zminyvsya-nas-chekaye-maybutnomu>

6. Як у різних країнах світу функціонує поняття «споживчий кошик» та де його не існує. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zik.ua/news/2018/08/09/yak_u_riznyh_krainah_svitu_funktsionuie_ponyattya_spozhyvchyy_koshyk_ta_de_yogo_ne_1383423

7. А що у кошику? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/social_security/a-scho-u-koshiku-309086_.html

8. Про споживчий кошик пересічного громадянина України. Веб- портал ФПУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fpsu.org.ua/mobile/napryamki-diyalnosti/organizatsijna-robota/8104-pro-spozhyvchij-koshik-peresichnogo-gromadyanina-ukrajini>

9. Підгорний, А. З. Соціально-демографічна статистика: Підручник / А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська, К. В. Вітківська. - Одеса: ОДЕУ, 2017. – 408 с.

10. Самоєнкова О. В. Соціальна статистика: навчальний посібник / О. В. Самоєнкова, Ю. А. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2009. - 102 с.

11. Підгорний А. З. Статистичні методи в управлінні розвитком регіону : монографія // А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, О. Г. Милашко та ін. – Одеса : ФОРМ Гуляєва В. М., 2016. – 218 с

12. Ольвінська Ю. О. Проблеми соціально-економічного розвитку країн ЄС / Ю. О. Ольвінська // Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях: Міжнародна науково-практична конференція (22-23 квітня 2015). – Одеса, 2015. – С

13. Унгурян, К. М. Регіональний аналіз рівня життя населення України [Текст] / К. М. Унгурян, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 3. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2017. – С. 70 – 77.

14. Вітківська К. Проблемні питання оцінки рівня бідності населення // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. - 2014. - № 2 (210). - С. 19-31.

15. Вітківська К. В. Статистична оцінка впливу факторів на рівень бідності // К.В. Вітківська. - Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – С.202- 205.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 6

Частина I

**Одеса
2020**